

Ковтуняк А.О.

*студентка 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Однією з актуальних проблем функціонування сучасної адвокатури є питання забезпечення принципу конфіденційності адвокатської діяльності, межі його реалізації та гарантії його здійснення.

На нашу думку, принцип конфіденційності є одним з найважливіших у діяльності адвоката тому, що має визначальний вплив на надання професійної правової допомоги адвокатом, на стосунки з клієнтом та іншими фізичними і юридичними особами. Особа, яка звертається за правовою допомогою, має бути цілком переконана у нерозголошенні даних про неї та її близьких родичів, а тому потребує гарантій збереження таємниці розмов, що велися з адвокатом, суті правових консультацій тощо.

Цей принцип знайшов закріплення у ст.10 Правил адвокатської етики, яка визначає, що дотримання конфіденційності є необхідною і щонайважливішою передумовою довірчих відносин між адвокатом і клієнтом, без яких є неможливим належне надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту та представництва. Тому збереження конфіденційності будь-якої інформації, яка визначена як предмет адвокатської таємниці Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», або становить персональні дані про фізичну особу, які охороняються законодавством з питань захисту персональних даних, є обов'язком адвоката у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком щодо клієнта і тих осіб, кого ця інформація стосується [4].

Варто зазначити, що поняття «конфіденційність», «конфіденційна інформація» і «адвокатська таємниця» істотно відрізняються за змістом і походженням. Конфіденційність (англ. confidentiality) – це властивість, яка не підлягає розголосі; довірливість, секретність, суто приватність [1].

Відповідно до ст.21 Закону України «Про інформацію», інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Така інформація може поширюватися лише за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [3].

Визначення адвокатської таємниці дає ст.22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Так, адвокатська таємниця – це

будь-яка інформація, що стала відома адвокату, його помічнику, стажисту, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [2].

Крім того, законом передбачено, що адвокат зобов'язаний забезпечити розуміння і дотримання принципу конфіденційності та обов'язку зберігати адвокатську таємницю його помічнику, стажисту та осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також особі, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю. Вищезазначені суб'єкти зобов'язані забезпечити такі умови зберігання документів та матеріалів, переданих клієнтом, що містять інформацію, яка не підлягає розголошенню, котрі розумно виключають доступ сторонніх осіб.

Отже, можна зробити висновок, що обов'язок дотримання конфіденційності накладає на адвоката значні обмеження. У зв'язку з цим необхідно з'ясувати з якого саме моменту виникає адвокатська таємниця. Протягом тривалого часу це питання було предметом обговорення у багатьох вчених-юристів. Прийнято вважати, що адвокатська таємниця настає з моменту, коли клієнт переступив поріг приміщення в якому працює адвокат. Сам факт того, що особа звернулась до адвоката за професійною допомогою – вже є професійною таємницею. Суть прохання клієнта, зміст первинної консультації також є предметом адвокатської таємниці.

Під час виконання своїх обов'язків, адвокат повинен уникати нестриманого (необережного) спілкування, навіть з чоловіком (дружиною) або членами сім'ї, з питань, які стосуються справ клієнта, повинен остерігатись будь-яких розмов, що стосуються виконуваних ним доручень, не згадувати імені клієнта або іншої можливої ідентифікації особи. Більш того, адвокат не повинен повторювати ніяких пліток або інформації про особу клієнта та його справи, які могли бути випадково почуті адвокатом або йому розказані. Обговорення професійних питань між адвокатами у присутності сторонніх людей не допустимо. Ці дії можуть завдати значної шкоди інтересам клієнта. Адвокат, який займається літературною діяльністю, пише автобіографію або займається викладацькою чи науковою діяльністю повинен не допускати розповсюдження і в цих випадках конфіденційної інформації.

Звичайно, найважливішою гарантією додержання адвокатом таємниць, довірених йому клієнтом, є його внутрішнє переконання свято додержуватись цього обов'язку з етичних міркувань, принциповість у відстоюванні цієї позиції від протиправних посягань. Проте гарантією

дотримання адвокатом таємниці у своїй діяльності є можливість притягнення до дисциплінарної відповідальності у разі її порушення. Так, у випадку розголошення адвокатом відомостей, що становлять адвокатську таємницю, використання їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб на адвоката буде накладено дисциплінарне стягнення у вигляді позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю згідно п. 2 ч. 2 ст. 32 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Дивним і незрозумілим є той факт, що адвокат несе тільки найменшу відповідальність – дисциплінарну і не вважається суб'єктом злочину в разі розголошення адвокатської таємниці. Адже Кримінальний кодекс України взагалі не передбачає відповідальність адвоката за порушення принципу конфіденційності адвокатської діяльності та розголошення адвокатської таємниці.

Забороняється за будь-яких умов розголошувати відомості, що становлять адвокатську таємницю, зокрема спроби органів досудового розслідування і суду, які є незаконними, допитати адвоката про обставини, що складають адвокатську таємницю.

Проте документи та інформація можуть втратити статус адвокатської таємниці за згодою клієнта або особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання професійної правничої (правової) допомоги, що викладена у її письмовій заяві. Тобто, клієнт може написати заяву на згоду використання та розголошення інформації, яка становить предмет адвокатської таємниці, лише за умови, що це не зашкодить його репутації, авторитету та не призведе до будь-яких негативних правових наслідків. При цьому, з метою захисту своїх професійних прав та гарантій адвокатської діяльності адвокат має право продовжити зберігати інформацію та документи в статусі адвокатської таємниці.

Деякі вчені вважають, що адвокатська таємниця може бути розкрита, не тягнучи за собою порушення дисциплінарної справи щодо адвоката, у разі, коли предметом адвокатської таємниці виявилась інформація про злочин, що готується (коли розголошення таємниці – єдина можливість запобігти злочинові). Заради забезпечення найважливіших людських цінностей, які складають принцип верховенства права, допускається певний відступ від вікових традицій щодо абсолютності принципу адвокатської таємниці. Але ця обставина і надалі залишається не врегульованою законодавством.

На мою думку, довіра і чесність, добросовісність і збереження адвокатської таємниці є визначальними у взаємовідносинах адвоката із його клієнтом. Тому, питання принципу конфіденційності наразі є дуже важливим для здійснення адвокатської діяльності належним чином.

Список використаної літератури:

1. Богуш В. М., Кривуца В. Г., Кудін А. М., Інформаційна безпека: Термінологічний навчальний довідник за ред. Кривуци В. Г. – К.: 2004. – 508 с.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Правила адвокатської етики: Правила від 09.06.2017р. № n0001891-17 / З'їзд адвокатів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Деменчук Марина Олександрівна**

Козюченко Я.В.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету
прокуратури та слідства (кримінальна юстиція)
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТОРІН КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ СТОРІН

Ознайомлення з правозастосовною практикою дає підстави констатувати наявність значної кількості порушень законодавчої вимоги, закріпленої у ст. 290 КПК щодо порядку відкриття сторонами своїх доказів, у тому числі і стосовно недотримання припису щодо відкриття стороні захисту речових доказів, які є у розпорядженні слідчого, прокурора. Деякі з цих порушень викликані свідомими або несвідомими помилками у правозастосуванні, а інші пов'язані з правовою невизначеністю окремих нормативних положень з цього питання.

Кримінальний процес – це система, в якій кожна норма закону має своє місце, а її невиконання може спричинити негативні наслідки. Тому і аналіз положень кримінального процесуального законодавства України щодо регламентації процедури відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні, виявлення проблемних і дискусійних питань та внесення пропозицій щодо їх вирішення є дуже важливим елементом ефективної дії кримінального процесу.

Під час досудового розслідування у межах надання правової допомоги клієнту захисник направляє кілька адвокатських запитів до державних органів чи приватних установ. В кінці кожного досудового розслідування,